

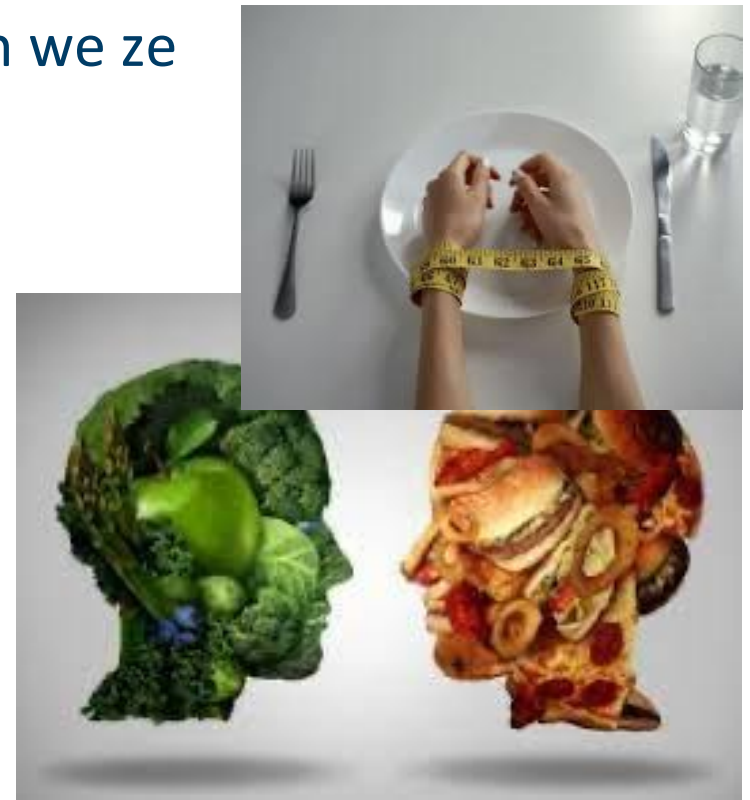
Eetproblemen- en stoornissen bij diabetes

Hoe uiten ze zich, en hoe kunnen we ze multidisciplinair behandelen?

Dr. Sasja Huisman

Interne Geneeskunde: Endocrinologie

LUMC

DISCLAIMER

Deze slides worden u toegestuurd voor inzage en eigen gebruik. Niets uit deze presentatie mag zonder toestemming van de auteur gebruikt of vermenigvuldigd worden voor andere doeleinden.

Programma

Theorie: eetproblemen en stoornissen bij diabetes

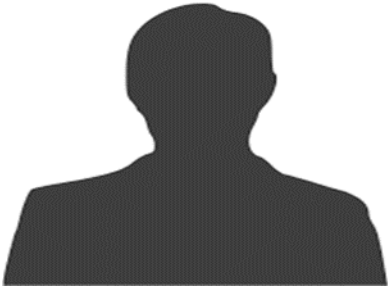
Casuïstiek: illustratieve casus uit de dagelijkse praktijk

Inventarisatie: eetproblemen/stoornissen in de diabetes praktijk

Discussie: wat kunnen wij doen als zorgverleners?

Tijd voor vragen

Mag ik u voorstellen aan....

David (52), type 1 DM

BMI 29

Omnipod en FGM

TIR 62 %

> hypers

Stemmingswisselingen

Eetbuien

Lisa (32), type 1 DM

BMI 18

DIY loop

TIR >90 %

> hypo's

Perfectionistisch

Eet (te) weinig KH

Zien jullie 'Davids' en 'Lisa's' in jullie dagelijkse praktijk?
Of varianten hierop?

Tijdige signalering en behandeling kan helpen bij het voorkomen van complicaties

EETSTOORNISSEN BIJ DIABETES MELLITUS

Journal of Psychosomatic Research 51 (2001) 673–678

Journal of
Psychosomatic
Research

Comorbidity of diabetes mellitus and eating disorders
A follow-up study[☆]

Sterk verhoogd risico op eetproblemen en stoornissen bij mensen met diabetes

Jennifer M. Jones, Lisa A. Blaneucci, Denis Daneman

*Department of Psychiatry, Toronto General Hospital, University Health Network, Toronto, Ontario, Canada
Division of Endocrinology, The Hospital for Sick Children, Toronto, Ontario, Canada
University of Toronto, Toronto, Ontario, Canada*

The special problems of patients who have both an eating disorder and type 1 diabetes mellitus have been recognized for over 30 years. This contribution will discuss the ways in which eating disorders in such patients differ from those in non-diabetic populations in respect of their clinical features, prevalence, clinical course, and diagnosis and management.

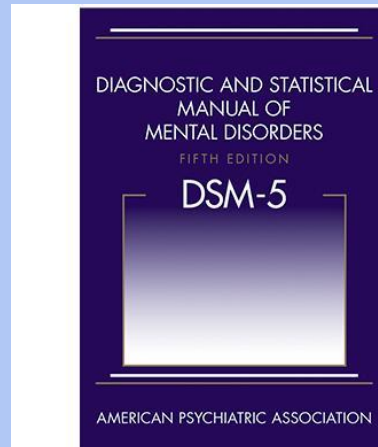
Eating disorders in adolescent females with and without
type 1 diabetes: cross sectional study

Jennifer M Jones, Margaret L Lawson, Denis Daneman, Marion P Olmsted, Gary Rodin

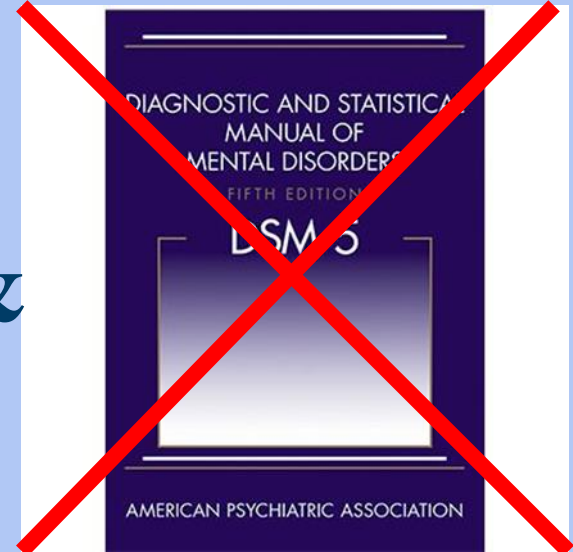
Eetproblemen versus stoornissen

Generieke problematiek
DM specifieke problematiek

Eetstoornis

Eetprobleem

&

Problemen tav eten en gewichtscontrole bij DM

diaboulimia

Minder insuline/Insuline overslaan
Koolhydraten tekort/overschot

Minder eten/Over eten

Eetbuien
Zelf opgewekt braken
Gebruik van laxantia/diuretica
Overmatig bewegen

Anorexia Nervosa
Boulima Nervosa
Binge Eating Disorder

Problematiek

Ernstige stoornissen

Consequenties

Mortaliteit

Ernstige DM complicaties

Hyperglycaemische ontregelingen
Hypoglycaemieën

Ketoacidosen (opname)
Ernstige hypoglycaemieën (hulp derden)

Minder insuline/Insuline overslaan
Koolhydraten tekort/overschot

Klachten:

Vermoeidheid/energie
Concentratie
Stemming/welzijn

Neuroendocriene
Metabole
Cardiovasculaire
Neuropsychologische
MDL
complicaties

Problematiek

Ernstige stoornissen

Prevalentie eetproblemen- stoornissen bij DM

Prevalentie zeer uiteenlopend: van 1-40%

Afhankelijk van definities, methoden en doelgroep

Authors	Disorder/Population	Prevalence
Herpertz et.al. (1998)	Eating disorder in T1DM in general	5.4% - 7.0% 10.5% - 14.4%
Manucci et.al. (2005)	Anorexia & Bulimia in T1DM	AN: 0.27% BN: 1.73% AN + BN: 2.0%
Gagnon et.al. (2012)	Eating disorders in adolescents/women T1DM	11.5%-27.5%
Scheuing et.al. (2014)	Eating disorders (DSM) in T1DM, age 8-30	0.9% DSM eating disorder AN: 0.27% BN: 0.12% EDNOS: 0.51%
Colton et.al. (2015)	Eating disorders in girls/women T1DM	32.4% eating disorder 8.5% subthreshold disorder
Herpertz et.al. (1998)	Eating disorder in T2DM	6.5 – 9.0% 10.0 – 13.7%
Gagnon et.al. (2012)	Eating disorders in T2DM	2.5 – 40%

Onderzoek Huisman et.al., 2022

1332 NL volwassenen met
T1DM/T2DM
‘Binge eating’

Nefs et al. *BMC Public Health* 2012, **12**:925
<http://www.biomedcentral.com/1471-2458/12/925>

STUDY PROTOCOL

Open Access

Diabetes MILES – The Netherlands: rationale, design and sample characteristics of a national survey examining the psychosocial aspects of living with diabetes in Dutch adults

Giesje Nefs¹, Mariska Bot^{1,2}, Jessica L Browne^{3,4}, Jane Speight^{3,4,5} and François Pouwer^{1*}

Nederlandse Vragenlijst Eetgedrag (van Strien et.al., 1986)

‘Eet u wel eens snel achter elkaar grote hoeveelheden voedsel, een hoeveelheid die anderen als ongewoon zouden beschouwen..?’

*‘Verliest u daarbij wel eens het gevoel van controle?
Het gevoel dat u niet meer kunt stoppen met eten?’*

Resultaten: prevalentie Binge Eating

	Totaal n=1312	T1DM n=579	T2DM n=352	T2DM Insuline n=381	χ^2	Overall p-value
Binge eating (y)	308 (23.4%)	146 (25.1%)	79 (22.4%)	83 (21.7%)	1.72 (2)	.422
Binge eating ≥1x wk	206 (15.70%)	101 (17.4%)	48 (13.6%)	57 (15.0%)	2.30 (2)	.680
Verlies controle binge	215 (16.4%)	100 (17.3%)	50 (14.2%)	65 (17.1%)	4.56 (2)	.102

Prevalentie binge eating: 22-25%, geen verschil tussen type DM

Resultaten: Diabetes Variabelen & Uitkomsten

	Total N = 1517	Binge eating 'yes' N= 308	T1DM N = 436	T2DM N = 274	T2DM Insulin N = 299	F-test or chi- square (df)	Overall p-value
Weight, kg	83.1 (18.3)	87.5 (19.4)*‡	75.2 (15.1)Δ†*	83.6 (15.1)Δ#	89.8 (19.7)†‡#	51.94 (3, 1209)	.000
BMI	27.7 (5.9)	29.2 (6.3)*‡	24.8 (4.7) Δ†*	27.8 (4.9)Δ#‡	30.3 (6.2)†#	69.20 (3, 1302)	.000
HbA1c mmol/mol	56 (12)	60 (13)†‡	57 (11)Δ†*	50 (9)Δ‡	57 (14)*	26.88 (3, 973)	.000

Resultaten: Psychologische gezondheid

	Totaal N = 1318	Binge eating N= 308	T1DM N = 437	T2DM N = 274	T2DM Insuline N = 299	Overall p- value
Depressie	97 (7.4%)	43 (14.0%)*	24 (5.5%)	14 (5.1%)	16 (5.4%)	.000
Anti-depressiva	64 (4.9%)	32 (10.4%)*	13 (3.0%)	9 (3.3%)	10 (3.3%)	.000
Angst stoornis	24 (1.8%)	9 (2.9%)	2 (0.5%)	4 (1.5%)	9 (3.0%)	.027
Angst medicatie	13 (1.0%)	5 (1.6%)	1 (0.2%)	3 (1.1%)	4 (1.3%)	.235
Eet stoornis	30 (2.3%)	19 (6.2%)*	7 (1.6%)	3 (1.1%)	1 (0.3%)	.000
Psycholoog	120 (9.2%)	56 (18.3%)*	40 (9.3)	8 (2.9%) Δ	16 (5.4%)	.000
Psychiater	48 (3.6%)	23 (2.5%)*	13 (3%)	6 (2.2%)	6 (2%)	.012

Resultaten: Psychologische gezondheid

	Total N = 1318	Binge eating N= 308	T1DM N = 437	T2DM N = 274	T2DM Insuline N = 299	p-value
Totaal scores	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)	M (SD)	
Depressie	4.26 (4.68)	6.43 (5.48)* Δ †	3.64 (4.17)*	3.32 (4.25) Δ	3.77 (4.19)†	.000
Angst	2.82 (3.58)	4.24 (4.19)* Δ †	2.59 (3.32) *	2.15 (3.19) Δ	2.32 (3.21) †	.000
PAID	20.48 (18.76)	28.55 (20.45) Δ †‡	19.76 (17.16)*‡	14.89 (17.58)* Δ	18.35 (17.59)†	.000
PAID						
< 40	1103 (83.7%)	225 (73.1%)*	370 (84.7%)	252 (92.0%) Δ	256 (85.6%)	.000
> 40	215 (16.3%)	83 (26.9%)	67 (15.3%)	22 (8.0%)	43 (14.4%)	

Conclusie uit de theorie

Eetproblemen en stoornissen (zoals bijvoorbeeld 'binge eating') komen best vaak (25%) voor bij mensen met diabetes, ongeacht het type diabetes

En hebben impact op zowel fysieke als mentale gezondheid

Waarom denken jullie dat dergelijke problematiek bestaat/ontstaat?

Waarom is dat?

Gedragmatige focus op koolhydraten, gewicht en voeding wordt 'aangeleerd'

leerervaringen

Door suboptimale regulatie/en energie/DM ZM gevoeliger voor psychische klachten

fysieke route

ELSEVIER

Journal of Psychosomatic Research 53 (2002) 1053–1060

Journal of
Psychosomatic
Research

Epidemiology/Health Services/Psychosocial Research

ORIGINAL ARTICLE

Review

Prevalence of anxiety in adults with diabetes A systematic review

Allison B. Grigsby^a, Ryan J. Anderson^a, Kenneth E. Freedland^a

Comorbidity of Diabetes and Eating Disorders

Does diabetes control reflect disturbed eating behavior?

Gemiddeld meer psychologische klachten en psychopathologie in populatie met DM

all dia-
diabetes
diabetic
formed
(16) or
eating
l to be
This is

Epidemiology/Health Services Research

ORIGINAL ARTICLE

Effects of Type 2 Diabetes on 12-Year Cognitive Change

Results from the Maastricht Aging Study

PEGGY J.J. SPAUWEN, MSc¹
SEBASTIAN KÖHLER, PhD¹
FRANS R.J. VERHEY, MD, PhD¹

COEN D.A. STEHOUWER, MD, PhD²
MARTIN P.J. VAN BOXTEL, MD, PhD¹

OBJECTIVE—To examine the effects of baseline and incident diabetes on change in cognitive function over 12 years.

studies are too short to detect substantial differences in cognitive decline. In addition, studies focused on baseline diabetes and hence the effect of incident diabetes on cognitive change over time is not adequately addressed. It is important to study this effect to increase the understanding

The Prevalence of Comorbid Depression in Adults With Diabetes

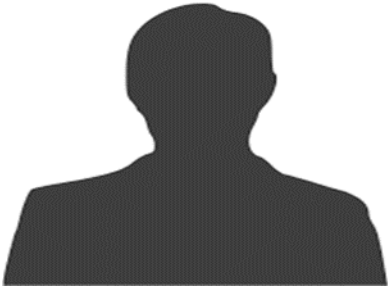
A meta-analysis

RYAN J. ANDERSON, BA¹
KENNETH E. FREEDLAND, PhD¹

RAY E. CLOUSE, MD^{1,2}
PATRICK J. LUSTMAN, PhD^{1,3}

depression in those with diabetes versus those without diabetes and to estimate the aggregate prevalence. These estimates were also studied in relation to the type of diabetes, sex, source of subjects, study design, and method of de-

Nog even terug naar.....

David (52), type 1 DM

BMI 29

Omnipod en FGM

TIR 62 %

> hypers

Stemmingswisselingen

Eetbuien

Lisa (32), type 1 DM

BMI 18

DIY loop

TIR >90 %

> hypo's

Perfectionistisch

Eet (te) weinig KH

Diabeteszorg en behandeling van eetproblemen

Behandeling eetproblemen bij DM: sterk afhankelijk van zorgverleners in setting, veelal OF goede DM kennis/zorg OF goede GGZ-zorg

Behandeling eetproblemen bij DM: geen specifieke richtlijnen/protcolen

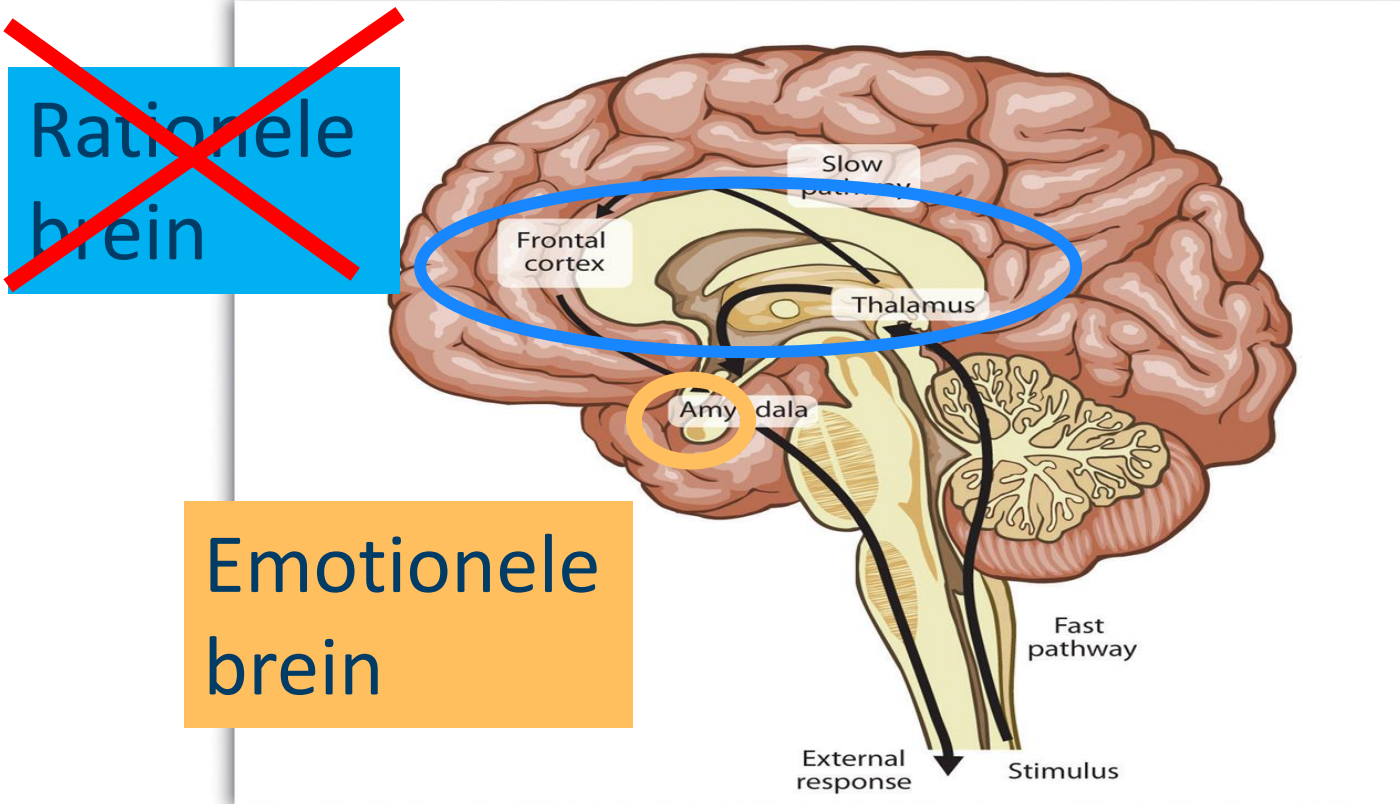
Screening eetproblemen bij DM: zeer beperkt, niet standaard, niet gevalideerd

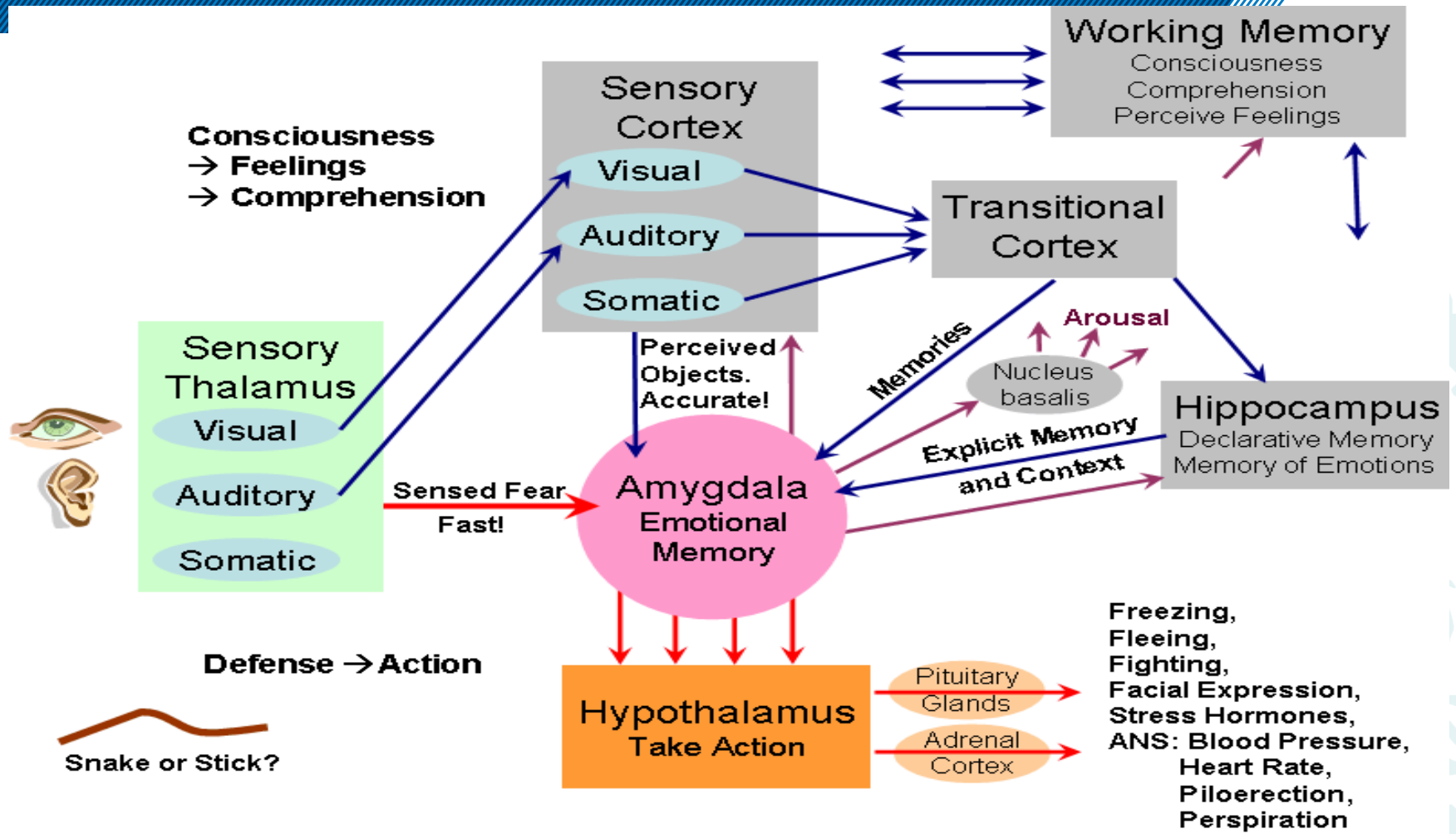
Wat kunnen wij doen als diabetes zorgverleners?

Focussen op de **fysieke componenten** van de **vicieuze cirkels** waar mensen in zitten

Proberen componenten van de **fysiologische conditionering** te helpen doorbreken

Emoties nemen de 'shortcut'

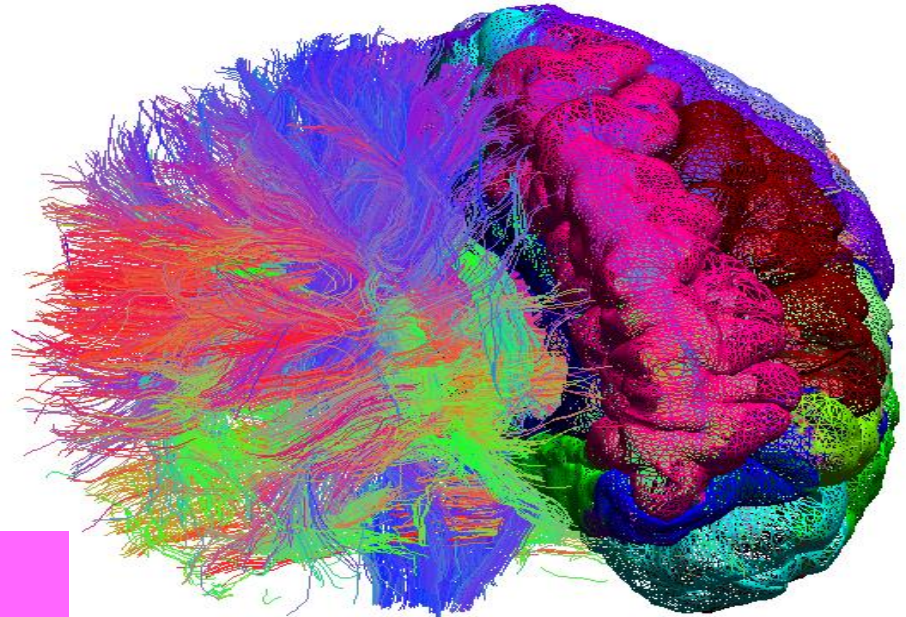

Door **ervaringen** aangelegd netwerk

Aangeleerde kennis/vaardigheden

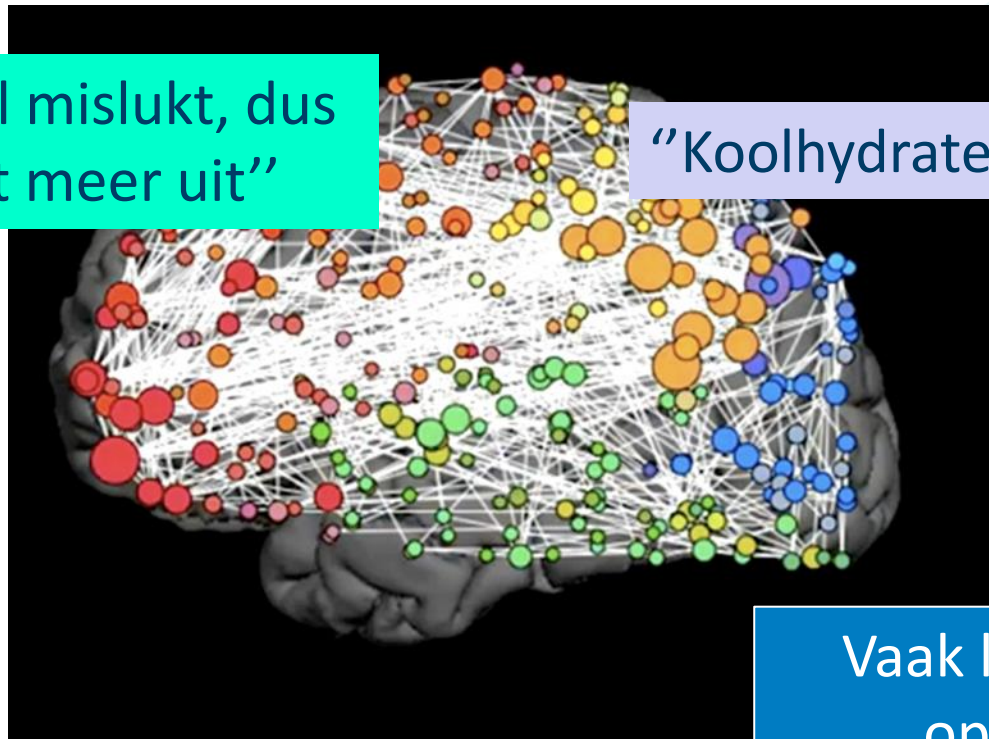
Aangeleerde emoties

Verbindingen

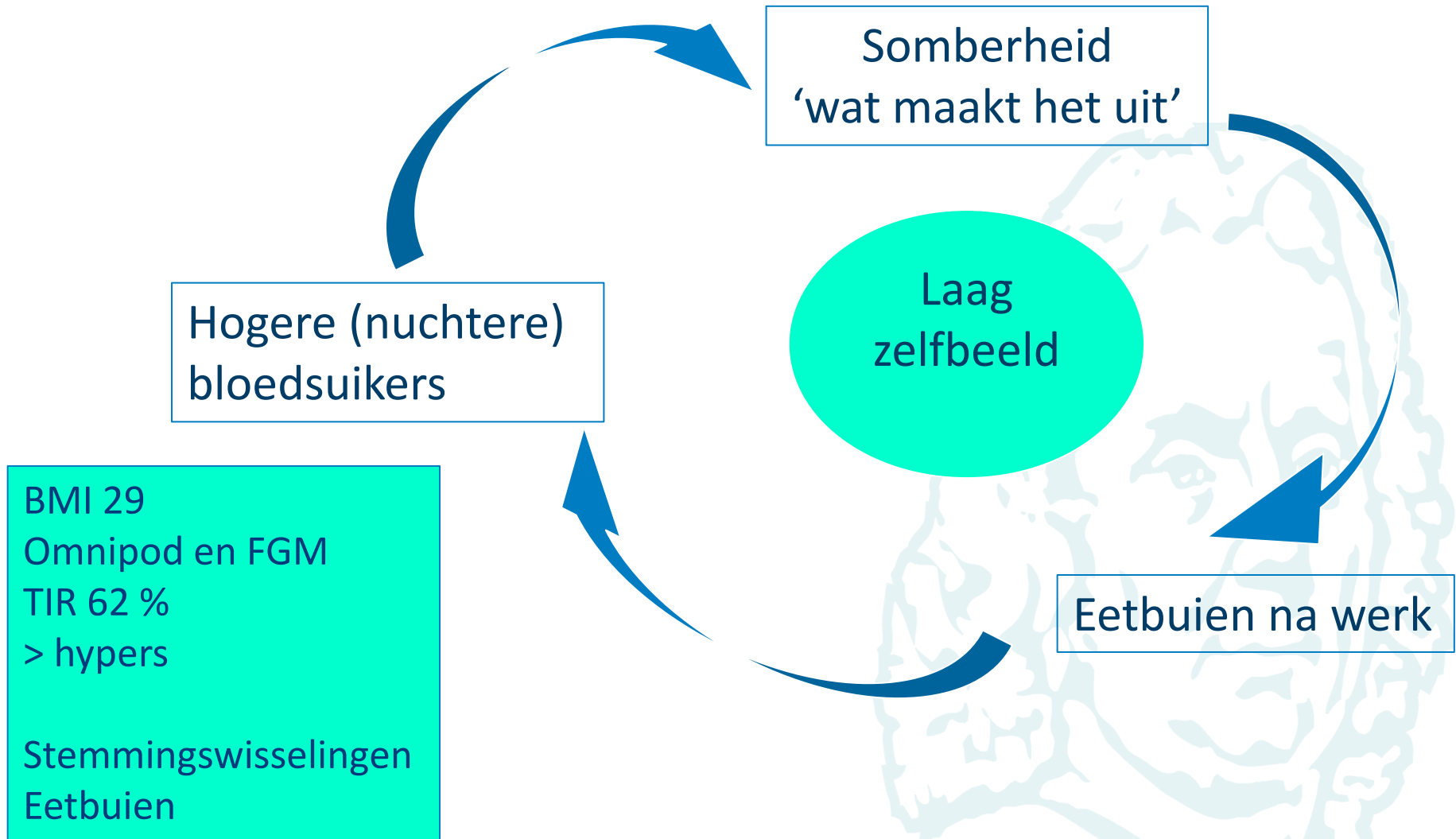
“Ik ben toch al mislukt, dus het maakt niet meer uit”

“Koolhydraten zijn gevaarlijk”

Vaak lastige, al lang opgebouwde problematiek

Vicieuze cirkel: David (52), type 1 DM

Wat kunnen JULLIE doen?

Normaliseren:

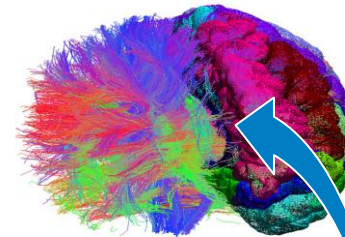
veel mensen worstelen hier mee

Valideren:

dit is ook heel moeilijk, aanvaard hulp

Mislukking
Waardeloosheid

Educatie:

uitleg over fysieke component in vicieuze cirkels en fysiologische conditionering

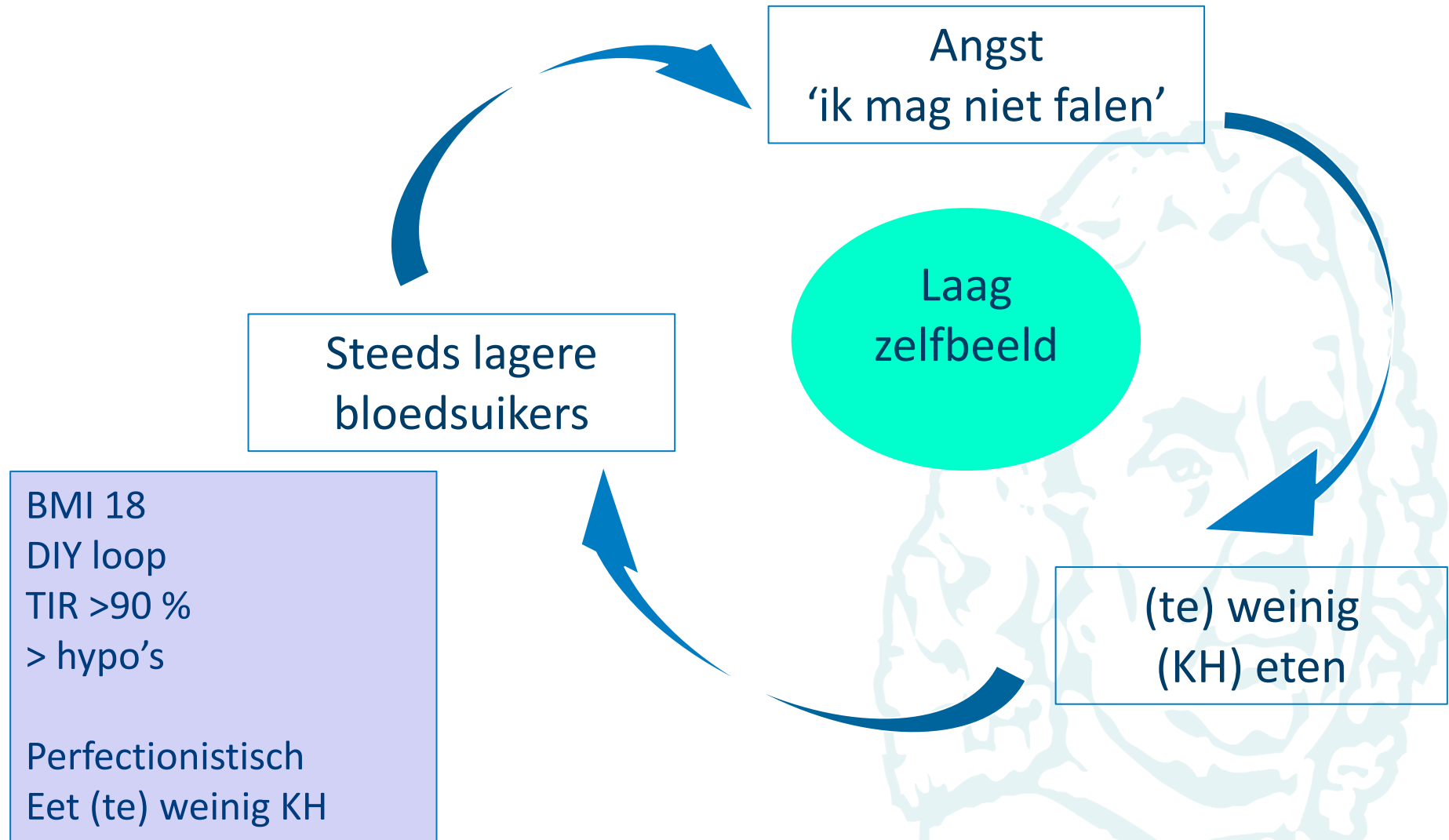
Is er een link tussen bloedsuikers en cognities/emoties?

Rationale: focus op
rol bloedsuikers

Helpen verzamelen van 'fysieke' succeservaringen

Vicieuze cirkel: Lisa (32), type 1 DM

Wat kunnen JULLIE doen?

Normaliseren:

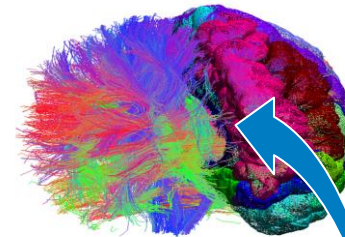
veel mensen worstelen hier mee

Valideren:

dit is ook heel moeilijk, aanvaard hulp

Angst
Gevoel van falen

Educatie:

uitleg over fysieke component in vicieuze cirkels en fysiologische conditionering

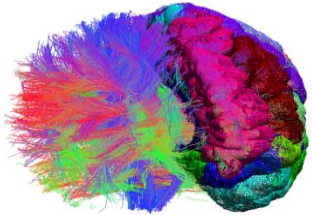
Is er een link tussen bloedsuikers en cognities/emoties?

Rationale: focus op
rol bloedsuikers

Helpen verzamelen van 'fysieke' succeservaringen

Deconditioneren: uit je comfort zone

Nieuwe neurale verbindingen:
"als je KH eet/een bloedsuiker > 10
hebt, ben je ook veilig/waardevrijheid...."

Weinig
angst/Weinig
vrijheid

Bloedsuikers < 8 , weinig KH

Veel angst/veel
vrijheid

Veilige 'lijst'

Groenten
Vlees/vis
Fruit (beperkt)
Noten
Ei
Zuivel

Brood
Pasta
Rijst
Snelle suikers

Langzame KH

En al het andere

😊 .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Take home message

Jullie kunnen:

Valideren en normaliseren

**Fysiologische conditionering helpen
doorbreken**

Fysieke successen helpen verzamelen

Dankuwel voor uw aandacht!

Dr. Sasja Huisman

Klinisch Psycholoog & Senior Onderzoeker

Interne Geneeskunde: Endocrinologie

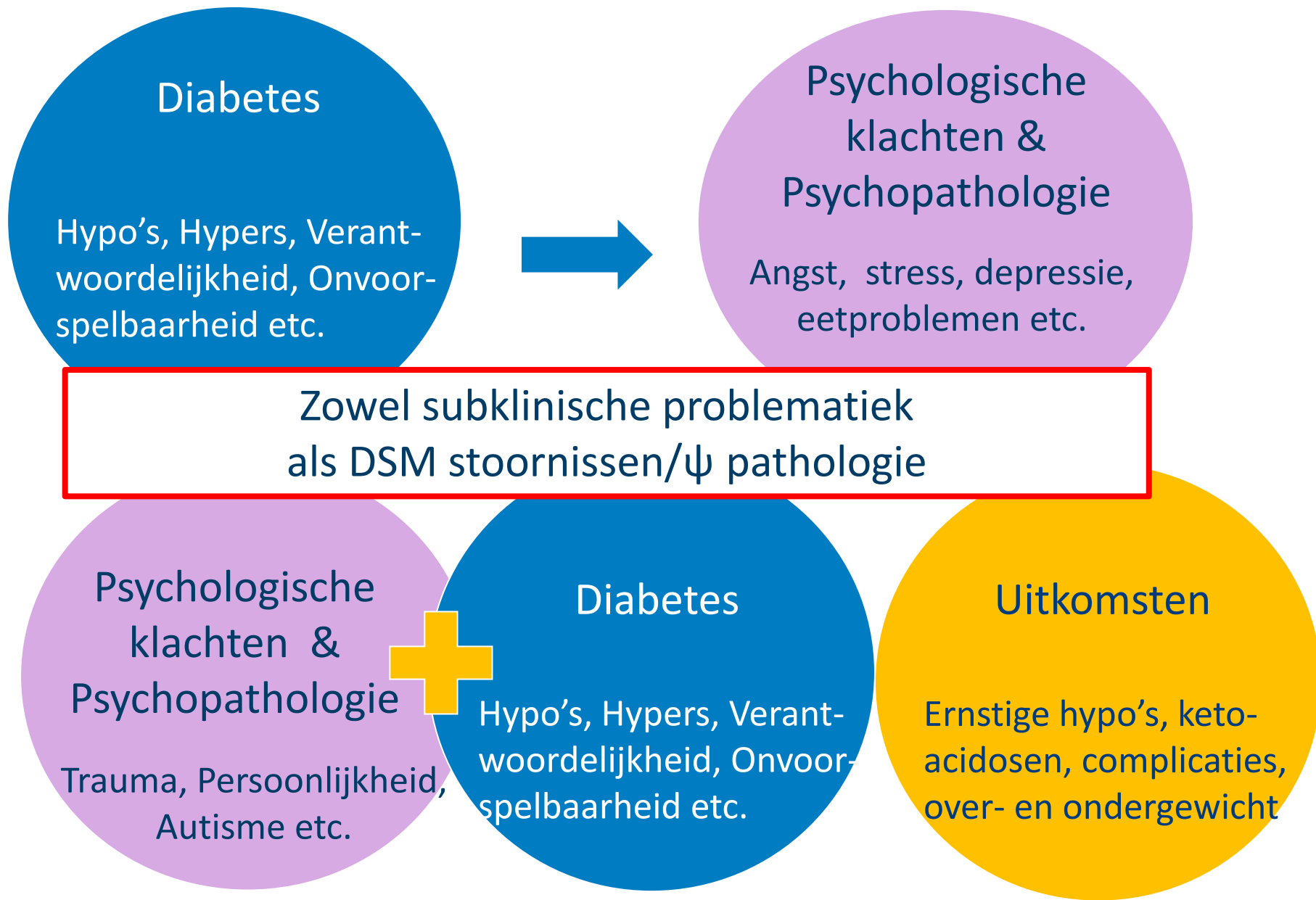
LUMC

s.d.huisman@lumc.nl

Achtergrond slides

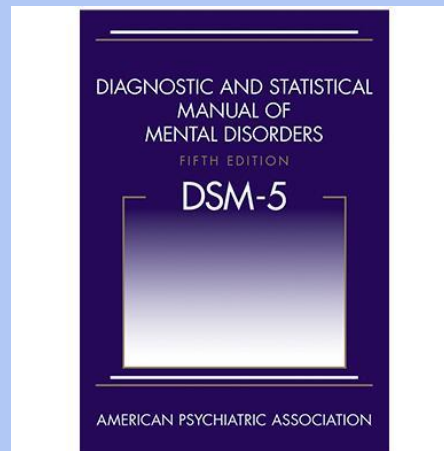
Relatie Psychopathologie en DM

Psychologische barrières bij DM ZM

- (1) Acceptatie en adaptatie
- (2) **Depressie/somberheid**
- (3) Angst/Trauma
- (4) Stress
- (5) Eetproblemen- en stoornissen
- (6) Cognitieve dysfunctie

DM specifieke
problematiek

&

